

SLA Veikėjai Gaukite Dovanas už Naujų Narių Įrašymą

PASKELBTOS PRAEJUSIO KARO PASLAPTYS RODO,

KAIP DIDIEJI DERĖJOSI DĖL SUOMIJOS

JUOZAS GINTAUTAS

Praėjusią vasarą JAV Valstybės Departamentas viešumai atskleidė slaptuosius Teherano ir Kairo 1943 m. konferencijų dokumentus. Vadinasi, šiemet nuo tų istorinių įvykių, pakreipusių didžiosios žmonijos likimą vienon ar kiton pusėn, jau praėjo 18 metų. Reikšmingesnė, sakytumėm, konferencija buvusi Teherane, Irane. Mat, čia dalyvavo to meto visi trys pasaulio galiūnai: Amerikos prezidentas Rooseveltas, Didžiosios Brit. min. pirm. Churchillis ir rusų diktatorius Stalinas. Jie tarėsi, kaip greičiau nugalėti, sutriuškinti Hitlerio armijas ir kaip, atsiekus pergalę, sutvarkyti Europą.

Teherano konferenc., kaip žinoma, tarp kitko labai trumpai buvo paliestas buvusių nepriklausomų Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių klausimas, ir kadangi Vakarų vadovai tom valstybėm nerodė veik jokio dėmesio, tai Staliniui nebuvo daug vargų tų Baltijos valstybių likimą pasukti rusams palankiausia kryptimi.

Kaip žinia, netoli Lietuvos esanti Suomija, visada rodiusi lietuvių tautai draugiškumą, šiuo metu turėjo sunkių bėdų su milžinu kaimynu — rusais. Net ir dabar rusai žūliai kėsinais pajungti Suomiją savo interesams ir tuo būdu palengva užgniaužti, kaip nepriklausomos valstybės, gyvavimą.

Dabar, kai rusai vėl taip įkyriai kimba ir lenda į Suomijos reikalus, kiekvienam būtų neprošali patirti iš slaptųjų dokumentų kaip Rooseveltas, Churchillis ir Stalinas tarėsi dėl Suomijos likimo Teherane 1943 m. gruodžio 1 dienos, 1 val. popiet posėdyje. Tas matyti iš to posėdžio užrašų, darytų Bohlen. (Medžiaga paimta iš Valst. Departamento išleisto knygos, pavadintos "Foreign Relations of the United States. Diplomatic Papers. The Conferences at Cairo and Teheran. Washington, 1961). Suomijos klausimą tame posėdyje iškėlė prez. Rooseveltas. Jis pareiškė, kad trokštąs kiekvieno atveju padėti, jog Suomija būtų ištraukta iš karo, ir tuo pačiu pageidauja patirti Stalino nuomonę.

Stalinas atsakė, kad neseniai Švedijos užsienio reikalų ministeris Bohman teiravosi pas sov. ambasadorių Stockholme, kokios esančios Sovietų Sąjungos intencijos Suomijos atžvilgiu, primindamas, kad suomiai bijosi mūsų užmačių bei pažadų, kuriais rusai, girdi, nori sunaikinti Suomijos nepriklausomybę, ir dar pridėjo, jog suomiai norėtų turėti progos kalbėtis su rusais.

Į visa tai iš Maskvos buvęs atsakymas, jog rusai neturi noro sunaikinti Suomijos ne-

priklausomybę, nebent pati Suomija savo elgesiu priverstų Rusiją tai padaryti. Taip pat sovietų vyriausybė neturi nieko prieš, jei suomiai atvyktų pasitarimams į Maskvą, tačiau rusai norėtų iš anksto žinoti sąlygas, pagal kurias suomiai turėtų tartis.

Stalinas dar papildė, tardamas, jog tikslai šiandien jie gavę per švedus iš suomių atsakymą, tačiau jis dar pats neturįs pilno teksto. Atsakymo esmė esanti ta, kad suomiai pageidauja tartis pagal 1939 metų sienų bazę, betgi suomiai nemini apie atsipalaidavimą nuo Vokietijos. Stalinas pridūrė, jog pagal jo supratimą, šis nepriimtinas atsakymas išryškina, kad suomiams nerupi rimtos derybos, ir tą patį suomiai žino, kad tos sąlygos rusams nepriimtinos.

Prez. Rooseveltas atsakė, kad marš. Stalino pareiškimas buvęs labai įdomus, tačiau nevisai pakankamas. Stalinas atsiliepė, kad iš suomių vadovaujančių grupių aiškiai matyti, kad jie turi vilčių Vokietijos pergafe.

Prezidentas teiravosi, ar Stalinas negalvotų, kad būtų naudinga, jei Jungt. Amerikos Valst. ragintų suomių pasiųsti delegaciją į Maskvą. Stalinas pareiškė, jog jis asmeniškai neturįs nieko prieš, ir tų tautos pasikeitimus, buvusius Suomijai 1939 metais ir dabar, kai Suomija yra kartu užpuoliki su vokiečiais prieš Rusiją. Didž. Britanija atsidurė karo stovyje su Suomija, ir pirmas britų rupestis buvęs, jog Leningradas būtų visokeriopa apsaugotas ir užtikrintas Sov. Sąj., kaip jurų ir oro pajėgos, vyriausias Baltijos jūroje.

Antra vertus, didžiai būtų apgailestautina, jei jis matytų, jog kažkas būtų daroma susilpninti Suomijos nepriklausomybę, ir todėl esą sveikintina, jei Stalinas tuo klausimu padarytų pareiškimą. Kontribucijos iš tokių varginų kraštų, kaip Suomija, neturėtų būti reikalaujamos.

Stalinas tuoj pareiškė nepitarimą Churchillui, sakymas, kad tokia kontribucija — mokėjimai, išdėstyti 58 metų laikotarpyje, gaunant medžio žaliavos, popieriaus bei kitų medžiagų, padengtų dalį tų nuostolių, kuriuos Sovietų Sąj. padarė karo metu, ir dėlto sov. vyriausybė nori reikalauti tokių reparacijų.

Tada Churchillis ėmė, nurodymas daugybę priežasčių, aiškinti, kad jokių reparacijų iš tokių kraštų, kaip Suomija, nebūtų tikslo reikalauti. Jo ausyse dabar lyg koks aidas aid šūkis: "Nei prisijungimo, nei reparacijų".

(Bus daugiau)

SLA centrą aplankė Jonas Glemža

Specialiai iš Europos atvykęs į Vliko suvažiavimą Vykd. Tarybos pirmininkas J. Glemža laikė savo pareigą aplankyti didžiausios lietuvių fraternalinės organizacijos SLA centrą.

Retas svečias Nepriklausomybės laikais buvo plačiausiai žinomas, kaip Lietuvos kooperatyvų organizacijų vienas stambiausių veikėjų, turįs išimtinai didelius nuopelnus, išplečiant Lietuvos kooperatyvų pienučių tinklą ir organizuojant dideliu mastu prekybą pieno produktais su užsieniu, su Europos valstybėmis ir net su Amerika. Paskutiniame dešimtmetyje jis įsijungė į politinį darbą ir sėkmingai eina Vykd. Tarybos pirmininko pareigas jau visą eilę metų. Neseniai įvykusiame Vliko suvažiavime jo reportas užėmė centrinę vietą, nes tai buvo turtingas, platus ir labai konkretus pavaizdavimas ne tik jo atstovaujamų institucijų darbų, bet kartu nuoseklus apibūdinimas esamos padėties Europoje, o ypatingai Vokietijoje, kur jam tenka atlikti svarbų politinės reikšmės darbą.

J. Glemža savo atsilankymo metu SLA centre su sekretore B. Pivaronas ir kitais bendradarbiais padarė daug papildymų prie savo reporto. Vliko viešame posėdyje.

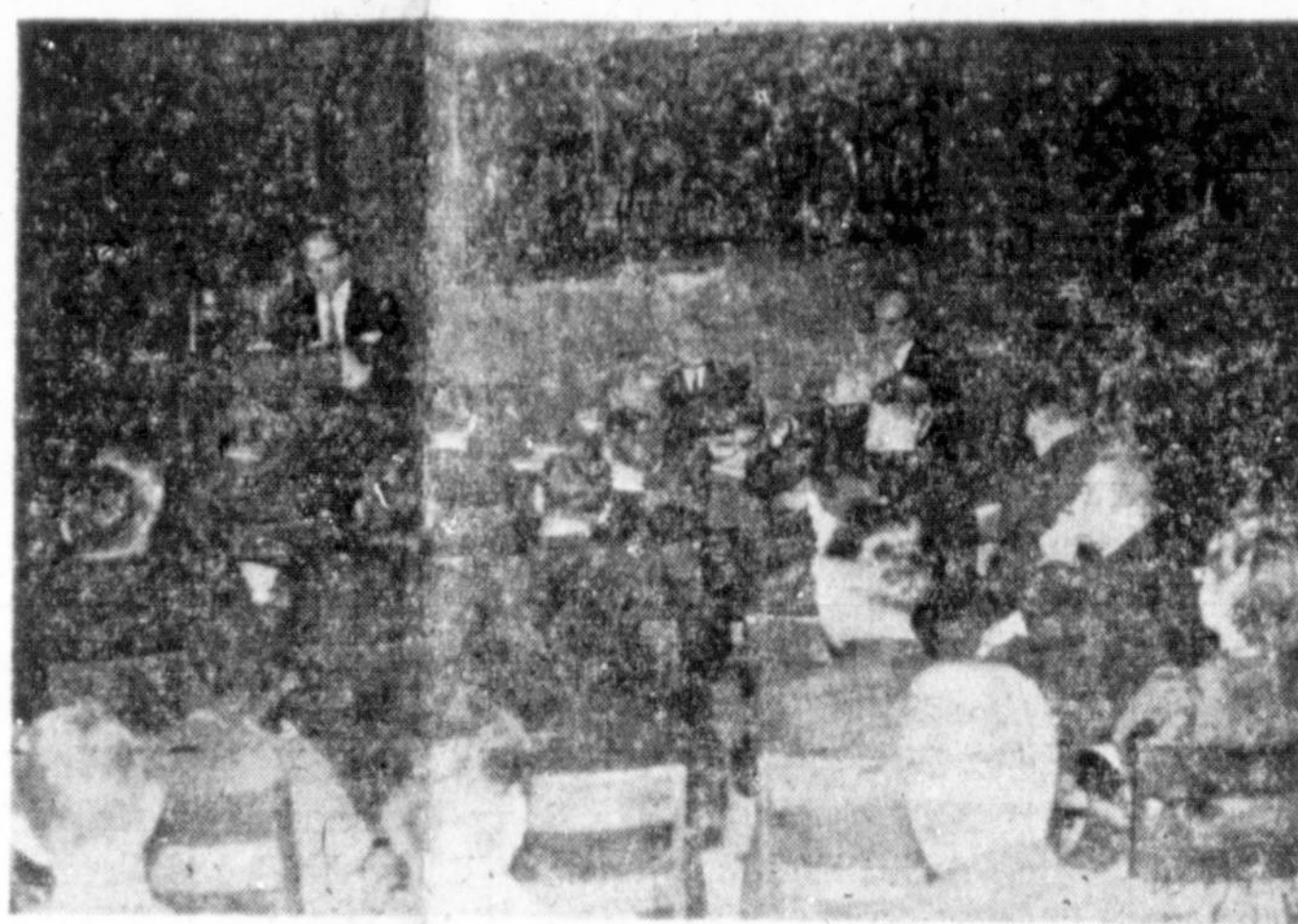
Brangiausia, ką J. Glemža atvežė, tai gausios informacijos iš Lietuvos. Juk jam teko susitikti ir asmeniškai kalbėtis su atvykstančiais jau pastaraisiais metais iš Lietuvos, jo įstaiga turi galimumus artimai sekti politinę ir ūkinę raidą Lietuvoje. Todėl jo pastebėjimai ir daiktinė medžiaga paremtos išvados yra nepaprastai vertingos.

Pirmiausia tenka pastebėti, kad turimomis, pačių bolševikų skelbiamomis žiniomis Lietuvos derliai lig paskutinių metų buvo, nežiurint garšių pasigyrimų, vis tik mažesni, negu prieš karą. Siekdama komunistinę įtaką didinti Lietuvos ūkininkų tarpe valdžia dabar sumanė statyti ir kaimuose bendrus namus, kur bus lengviau sekti žmonių nuotakas. Mokslų akademija išdirbo projektus tokių namų. Pažymėtina, kad šiuos namus kolchozininkai turės išpirkti.

Jonas Glemža, Vliko Vykd. Tarybos pirmin.

Visi kviečiami į politinio darbo vienybę, Lietuvos Nepriklausomybei atstatyti

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto suvažiavimas New Yorke

VLIKO SUVAŽIAVIMO REZOLIUCIJA

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto suvažiavimas, įvykęs lapkr. 25-26 d. New Yorke, priėmė keletą reikšmingų rezoliucijų. Politinėje reoliucijoje Lietuvos laisvinimo reikalais sakoma:

"Vliko pilnaties seesija, išklausiusi pranešimų ir diskusijų tarptautinės politikos klausimais ir turėdama galvoje, kad pasaulio politinis itempimas, ypač ryšium su Berlyno ir bendrai Vokietijos problemomis, yra padidėjęs; kad svarbiausią šio itempimo priežastį sudaro sovietų pastangos išgauti iš Vakarų status quo Rytų Europoje pripažinimą; kad sovietų spaudimas į Suomiją ir kitus Skandinavijos kraštus yra suaktualinęs Baltijos valstybių problemą, o tuo pat ir Lietuvos laisvės bylą; kad atviras destabilizacijos procesas, pradėtas Sov. Sąjungoje, sudaro palankias politines sąlygas kelti tarptautiniuose forumuose Stalino ir Sov. Sąj. agentų padarytus tarptautinius nusikaltimus Lietuvoje; ir kad kolonializmo panaikinimo reikalas ir tautų apsisprendimo teisės laidavimas yra tapęs aktualia šiuo dienų tarptautinės politikos problema.

Nutarta: Atkreipti Lietuvos visuomenės dėmesį į ypatingą šio momento politinę svarbą ir kvieisti visus geros valios lietuvius ir jų organi-

zacijas į politinio darbo vienybę Lietuvos nepriklausomybei atstatyti, kad kiekvienas, kur galimas, per spaudą, radiją, klubus, amerikoniškas ir kitų draugingų tautų organizacijas keltų Lietuvos nepriklausomybės atstatymo reikalą, kviečiant į talką lietuvių studentų ir jaunimo organizacijas; pavesi Vliko prezidiumui paruošti platesnį memorandumą apie Sov. Sąjungos agentų padarytus tarptautinius nusikaltimus prieš Lietuvą; dėti pastangų, kad Lietuvos suverenių teisių atstatymo klausimas būtų iškeltas Jungt. Taut. ir koordinuoti tuo reikalu vedamą akciją; aneliuoti į pasauli sažinę, kviečiant pasmerkti sovietinį kolonializmą ir sovietų vykdomą dvasinį ir medžiaginį smurtą prieš lietuvių tautą; pavesi Vliko prezidiumui imtis priemonių plačiau supažindinti naujai priimtuosius į Jungt. Tautas narius su Lietuvos byla ir stiprinti bei plėsti akciją per Pavergt. Tautų organizaciją Lietuvos nepriklausomybei atstatyti."

Taip pat suvažiavimas priėmė rezolucijas šiais reikalais: kultūrinių mainų su Lietuva, krašto pažinimo, politinio darbo pažinimo, politinio darbo kooperacijos, atkursimos Lietuvos, Vliko ir Alto bendradarbiavimo ir padėka sveikintojams.

Lietuviai dėjo visas pastangas, kad privalomo mokslo metai būtų didesni; negu pačioje Rusijoje, butent 9 metai Lietuvoje, kai Rusijoje tėra tik 8 metai. Komunistų partija griežtai laiko jaunimą savo įtakoje ir ne komjaunui siekti aukštojo mokslo veik neįmanoma.

Lenkų mokyklose, kurių esama, ypačingai Vilniaus krašte, nemaža, truksta lenkų mokytojų, todėl kai kur ten priversti mokytojauti lietuviai, kurie moka lenkiškai. Dar svarbu, kad Lietuvos mažumų tam tikra dalis statistikoje savo šeimos kalbą nurodo rusiškai, tuo tarpu, kai lietuviai griežtai laikosi savo kalbos. Taip pat stengiamasi aukštojo mokslo siekiant jaunimą siųsti į Maskvą ir (Pabaiga 4 psl.)

MUMS REIKALINGAS DIDELIS PASIRYŽIMAS

stiprinti Susivienijimą naujais nariais

KODEL PASKIRTOS PINIGINĖS DOVANOS

Mes nuoširdžiai linkime, kad mūsų pasiryžėliai veikėjai ir organizatoriai laimėtų skiras pinigines dovanas. Bet mes puikiai žinome, kad mūsų veikėjai nepaperkami. Jie dirba iš gilaus patriotinio nusistatymo ir supratimo, kad stiprindami Susivienijimą mes stipriname lietuviškas organizuotas pajėgas ir suteikiame savo žmonėms tikrai geras apdraudas. Dovanos paskirtos tam, kad sukelti didesnį susirūpinimą vajuimi, kad suteikti daugiau veiklių patriotų svarbiam darbui.

JAUNIMAS PIRMOJE VIETOJE

Šių Kalėdų ir Naujų Metų proga, vaikučiai gavę dovaną — SLA Apdraudas Paliudijimą, ateityje didžiuosius šiuo Jūsų gražių darbų. Jie bus įjungti į lietuvišką organizaciją ir pasirengs savo laiku paveldėti Susivienijimą ir jo didžiuosius kapitalus. Jie perims taurias mūsų Susivienijimo tradicijas ir bus auklėjami lietuviškoje patriotinėje dvasioje.

Vaikų Terminuota apdrauda pigi, tik \$3.00 už tukstantį apdraudos. Jie laukia, kad mes jiems padovanotume šią apdraudą. Pirmas džiaugsmas šių Kalėdų metu, gavus apdraudą, pasiliks ilgiems —ilgiems metams.

Į KOKIAS APDRAUDAS PRIRASOMI NAUJI NARIAI?

Įrašykime naujus narius į visas SLA veikiančias apdraudas, pritaikykime tokią apdraudos klasę, kokia numatomam aplikantui bus parankesnė ir individualiai tinkamiausia. Atkreipkit dėmesį į Endowment apdraudas, kurių pilnų sumą narys nustatytu laiku gali atsiimti pats grynais pinigais. Tai svarbu jaunimui aukštojo mokslo siekiančiam ir mergaičių kračiui. Patarkim pasinaudoti per 20 metų išmokama apdranda, kurią išmokėjęs narys esti visą gyvenimą apdraustas ir toliau apdraudos mokesčių nebetur. Terminuota apdrauda 10 metų yra gera ir taip pat naudinga kiekvienam, kas nedideliais mokesčiais nori turėti gerą apdraudą. Žodžiu, Susivienijimas turi visas labiausiai praktiškai naudingas apdraudas.

Laikas yra brangus ir kas tikrai nori SLA Deimantinio Jubiliejaus proga atlikti gražų darbą, negalima nuleisti.

SLA JUMS DUODA GRAŽIAS DOVANA, KAD JUS KALĖDŲ IR NAUJŲ METŲ PROGA APDOVANOTUMET SAVO ARTIMUOSIUS

Kalėdų dovanos — gili šios šalies tradicija, bet geriausioji dovana neužmirštama ir ateičiai naudinga Susivienijimo apdrauda

SLA Vajaus Komisijos nutarimu, visiems veikėjams, organizatoriams, o taip pat veikliams nariams paskirtos pinigines stambios dovanos už prirašymą naujų narių. Šias pinigines dovanas galės gauti kiekvienas veikėjas, organizatorius ir veiklus SLA narys, kuris iki Naujų Metų prirašys čia nurodomą naujų narių skaičių:

PIRMOJI DOVANA:

Kas pirmas prisųs 50 naujų narių, gaus grynais \$100.00

ANTRA DOVANA:

Kas pirmas prisųs 40 naujų narių gaus grynais \$75.00

TREČIA DOVANA:

Kas pirmas prisųs 30 naujų narių gaus grynais \$50.00

KETVIRTA DOVANA:

Kas pirmas prisųs 25 naujus narius gaus grynais \$40.00

PENKTA DOVANA:

Kas pirmas prisųs 15 naujų narių gaus grynais \$25.00

Įrašydami naują narį, Jūs SUTEIKIAT JAM DIDELĮ PATARNAVIMĄ, duodami jam gerą ir pilnai patikimą apdraudą, o taip pat įjungdami jį į lietuvių patriotinę brolišką organizaciją. Tuo pačiu metu Jūs laimite vieną iš tų dovanų, kurią pasiskyrė SLA Vajaus Komisija.

Dirbkime visi, brolišku solidarumu ir aprupinkim savo artimuosius jiems reikalinga apdrauda.

Paskirtos dovanos, kurias nesunku laimėti, tepaskatina visus SLA veikėjus į gražą tautiškai svarbų darbą.

KEIČIAMSI GATVIŲ PAVADINIMAI

Prasidėjus masiniam "nustalinimui" Sovietų Sąjungoje, nauji žygiai Stalino vardo už-

trynimui prasidėjo ir Lietuvoje. Stalino vardu pavadinta Laisvės alėja Kaune dabar vėl pakeitė savo vardą. Vilniaus radijo pranešimu ji pavadinta Lenino alėja.

